

Гончаренко Л.О.

Харківський національний медичний університет

Аксіологічна складова здоров'я населення.

*„Здоров'я так переважує всі інші блага життя,
що насправді здоровий жебрак щасливіший за хворого короля”.*

Артур Шопенгауер.

На межі тисячоліть взаємозв'язок та взаємозалежність всесвіту множилася в геометричній прогресії й здавалося, що людство вичерпує свої можливості щодо підкорення природи. Однак, людина завжди вражала своєю винахідливістю й знаходила нові можливості щодо перетворення світу. Але ж чи можна вважати, що все, що створює людина як благо, є таким? Відповідь на це запитання переконливо дає стан екологічної сфери. Людство в пошуках блага створює його, переважно, за рахунок природи, руйнуючи екобаланс і здоров'я людини. Цей руйнівний вплив має як планетарний, так і національний характер. Серед головних проблем планетарного характеру, що впливають на здоров'я населення, слід визначити такі:

1. НТР спровокувала небачене зростання промислового виробництва й технологій, що спричиняє, по-перше, кліматичні зміни й, по-друге, техногенні зміни, що тотально випереджають адаптаційні можливості людського організму. Органи людини “не витончилися від прогресу цивілізації, а, навпаки, ослабнули” (М.Шелер). Інтенсивний і тривалий вплив згубних факторів викликає перенапруга й зрив компенсаторно-приспосувальних механізмів. Людство піднялося над природою, але й відчуло реальну загрозу власному існуванню, що виходить від досягнутої могутності. Пішли в минуле ті часи, коли науку можна було вважати безумовним людським благом. Нині наука не тільки обдаровує людство плодами своїх відкриттів, але й викликає занепокоєння за своє майбутнє.

Наука, як комплексне дослідження всесвіту, орієнтує людство на діалог із природою, знаходячи тим самим людський вимір.

2. Стрімке зростання потреб людини, розвиток транспортних й інформаційних комунікацій кардинально змінили темп життя людини, ініціювали демографічну прогресію, урбанізацію й глобалізацію. Такі зміни привели до того, що проблема збереження здоров'я населення вийшла за межі медичної й стала гострою соціальною.

3. Глобальні політичні й економічні потрясіння XX-XXI століть залишають негативний відбиток на здоров'ї цілих народів і континентів, створюють демографічну й мутагенну небезпеку для здоров'я не тільки дійсних, але й майбутніх поколінь. Всі ці планетарні виклики створюють серйозні випробування для людства і його здоров'я.

Одним з показників соціальної зрілості суспільства й основи соціально-економічного розвитку країни виступає рівень стану здоров'я населення країни. У цей час в Україні погіршення стану здоров'я відбувається в умовах кризи, тотального руйнування системи соціального захисту населення, курсу на "страхову" і платну медицину на тлі різкого зубожіння більшої частини населення країни. Внаслідок знецінювання життя людини населення втрачає мотивацію до необхідності збереження й зміцнення здоров'я. Це веде до невтримного росту числа вбивств і самогубств, а проблеми моральної деградації, зловживання алкоголем, наркотиками, тютюнопалінням взагалі придбали масштаби національної трагедії. Збільшення різниці в доходах на душу населення формує різні аксіологічні цілі суспільства стосовно збереження здоров'я населення. У якості домінуючих висувуються первинні (життєзабезпечуючі) матеріальні потреби людей, яких вони досягають переважно за рахунок експлуатації власного здоров'я. В Україні необхідно відновити аксіологічну ієрархію буття сучасної людини. А цілісне й аксіологічне міждисциплінарне бачення проблеми здоров'я людини у світлі суперечливих реалій сучасного світу - необхідна умова її адекватного, гуманістичного рішення.